

7 / KIUSAAMINEN VERKOSSA SATUTTAA SYVÄLLE

KAIKKI NUORTEN SOSIAALISET suhteet eivät ole hyviä ja hyvinvointia vahvistavia. Sosiaalsiin suhteisiin voi liittyä myös ikäviä piirteitä, kuten kiusaamista ja häirintää. Koska sosiaalinen media on käytännössä erottamaton osa nuorten elämää, esiintyy myös kiusaamista ja häirintää sosiaalisessa mediassa siinä missä koulussakin.

Tyypillisiä verkkokiusaamisen muotoja ovat esimerkiksi:

- Kuvien levittäminen. Kuvat voivat olla aitoja tai muokattuja.
- Yksityisen tiedon levittäminen. Nuoren kertoman salaisuuden levittäminen viestiketjusta otetulla kuvankaappauksella
- Valheellisen tiedon levittäminen. Nuoresta keksityn juorun levittäminen sosiaalisessa mediassa.
- Haukkuminen. Haukkumista voidaan tehdä joko suljetuissa ryhmissä tai sitten haukkuttavan sosiaalisen median profiileissa, esimerkiksi kommentoimalla ilkeästi kuvia.

Usein nuori tuntee tai tietää kiusaajan entuudestaan, mutta tekijä voi olla myös nuorelle tuntematon. Nuoret voivat kohdata kiusaamista, vihapuhetta ja häirintää oikeastaan missä tahansa palvelussa, jota he käyttävät.

“Jos nuorten suljetussa ryhmässä on kiusaamista, niin se on siihen ryhmään kuuluvien nuorten vastuulla puuttua siihen ja kertoa siitä eteenpäin.” **Onni, Vaskivuoren lukio**

“Siihen, miten nuori reagoi häirintään ja kiusaamiseen, vaikuttaa se, kuka on teon takana. Jos nuorta loukkaa esimerkiksi joku läheinen ystävä, joka kertoo valheellista tietoa tai lähettää nuoren salaisuuden eteenpäin, voi se pahimmillaan vaikuttaa koko nuoren ystäväpiiriin”, sanoo sosiaalipsykologi, lapsille ja nuorille oikeusapua tarjoavan Someturvan perustaja **Minttu Salminen**.

Somen käytön lopettaminen ei ole ratkaisu kiusaamiseen

Salmisen mukaan nuoret voivat reagoida verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen jopa voimakkaammin kuin niin sanottuun perinteiseen kiusaamiseen. Verkossa kiusaamisella on yleisö ja teosta jää jälki sosiaaliseen mediaan.

“Lapsilla ja nuorilla ilkeä kommentointi, joka on omiaan tuottamaan kohteelleen tuskaa, voi olla arkipäiväistä. Usein siihen suhtaudutaan niin, että se on vain läppää, että laita puhelin pois, jos et kestä. Helposti unohtuu se, että julkisella alustalla haukkuminen voi tuntua todella pahalta.”

“Ei me voida laittaa kaikkea vastuuta aikuisille vaan myös meidän ikäisillä on vastuu. Jos sä seuraat jotain priva-tiliä ja näet, että joku laittaa jotain tosi ilkeätä kommenttia siihen, niin myös sulla on velvollisuus sanoa, et hei, toi ei oo fine, sä et voi sanoa noin, ja puuttua siihen asiaan.” **Lisette, Vaskivuoren lukio**

Verkossa kiusaaminen voi seurata nuorta kaikkialle. Pahimmillaan kiusaaminen vaikuttaa nuoren identiteettiin. Toisaalta verkosta voi löytyä myös omat hyvät yhteisöt, joista saa voimaa ja energiaa, jos omasta koulusta ei ole löytynyt ystäviä.

“Aikuiset voisivat puhua nuorille, että kiusaaminen ei ole koskaan ok, koska monet saattavat ajatella, että kiusatuksi joutuminen on oma vika. Tästä pitäisi puhua nuorten kanssa, jotta nuori osaa kertoa, jos jotain sattuu.”

Veeti, Vaskivuoren lukio

Ratkaisu kiusaamisen lopettamiseen ei koskaan voi olla median käytön lopettamisen vaatiminen tai sosiaalisen median kieltäminen nuorelta. Ainoa tapa ratkaista kiusaamistapaukset on tilanteen selvittäminen yhdessä nuoren kanssa ja kiusaajien saattaminen vastuuseen teoistaan.

Mistä tunnistaa kiusaamisen?

Verkkokeskustelut ovat usein täynnä ylilyöntejä, eivätkä aikuiset läheskään aina näytä hyvää esimerkkiä. Esimerkiksi tunnettujen tekijöiden Youtube videoita tai Instagram-kuvia voidaan kommentoida välillä todella ilkeästi ja keskustelupalstoilla käydä hyvin rajua keskustelua.

Mistä siis tietää, milloin kyse on kiusaamisesta ja milloin vain kiivaasta keskustelusta?

“Rajanveto on haastavaa. Yhteiskunnassa käydään koko ajan keskustelua siitä, missä menee sallitun puheen raja. Pitää luottaa omaan tunteeseen ja kertoa jollekin, jos tuntuu kurjalta. Kaikkea ei todellakaan tarvitse kestää. Me ollaan eletty sellaisessa some-viidakossa, jossa kaikki on sallittua, vaikka ihan sama lainsäädäntö ja samat käytännöt somessa on kuin somen ulkopuolellakin”, Salminen sanoo.

“Youtubessa näkyy tosi paljon kiusaamista niin, että kiusataan videoiden tekijöitä siellä kommentteissa. Kiusaaminen ei ole vuorovai-kutteista vaan hyökätään niiden kimppuun, jotka ovat esillä ja niitä kommentoidaan ja kiusataan siellä yhdessä toisten kommentoijien kanssa.” **Aino, Vaskivuoren lukio**

VINKIT

NÄIN TOIMIT, KUN KOHTAAT VERKKOKIUSAAMISTA

KIUSATUN KANSSA:

Arvosta, että nuori on kertonut kiusaamisesta sinulle.

Kerro nuorelle, että sinulle on tärkeää, että nuori kertoo kokemastaan. Muistuta nuorta siitä, että hän ei ole tehnyt mitään väärää.

Pysy rauhallisena.

Yritä keskustelemalla jäsentää, mitä on tapahtunut ja mitä toiveita nuorella on. Älä takavarikoi nuoren puhelinta tai käy läpi tämän yksityisviestejä.

Mieti yhdessä nuoren kanssa, mihin asioihin pitää reagoida, miten ja kuinka nopeasti.

- Leviääkö jossain joku kuva, joka pitää saada pois verkosta välittömästi?
- Pitääkö alustan ylläpitäjään olla yhteydessä ja pyytää jonkin tilin sulkemista tai sisällön poistamista?
- Täyttääkö kiusaaminen rikoksen tunnusmerkit? Pitäisikö siitä tehdä rikosilmoitus?
- Ovatko nuoren saamat viestit tai postaukset, joissa nuorta on kiusattu, vielä olemassa? Niistä kannattaa ottaa ruutukaappaukset talteen.

Pysy nuoren tukena.

Älä pallottele nuorta aikuiselta toiselle. Jos olet epävarma, kysy itse neuvoa asiantuntijalta.

KIUSAAJAN KANSSA:

Kysy nuorelta, miksi hän on julkaissut loukkaavaa sisältöä.

Onko hän ajatellut, miltä se tuntuu tai mitä seurauksia sillä on? Vältä turhaa syyllistämistä.

Mieti nuoren kanssa, voiko kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkit.

Käsittele aihetta nuoren kanssa asiallisesti ja faktoihin perustuen.

Muista, että kaikki kiusaamistapaukset eivät ole mustavalkoisia.

Aina ei ole olemassa kiusaajaa ja kiusattua, on vain nuoria, jotka ovat riidoissa keskenään ja siinä ohessa on tehty typeryyksiä. Yritä selvittää, mitä mahdollisen kiusaamisen taustalla on ja ratkoa sitä rauhallisesti.

HAASTATELTAVIEN ESITTELY

Minttu Salminen on sosiaalipsykologi, joka on työskennellyt koulukuraattorina ammatillisessa koulutuksessa ja kotoutumiskoulutuksessa. Hän on myös yksi nettikiusaamisen uhreille oikeusapua tarjoavan Someturvan perustajista. Salmisen suosikkiemoji on miekkailija. "Se on hirveän hyvä, sellainen täpökkä."

*Lukua varten on haastateltu myös Vaskivuoren lukion opiskelijoita **Onnia, Ainoa, Veetiä ja Lisetteä.***
